

מנהג בדת

שיעור חזק חיוני בדרך קצרה

לע"נ הגאון ר' אברהם בן ר' אליהו משה גניחובסקי זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 273 פרשת בראשית תשע"ח

סנהדרין פט-צה

דף פט אם קשר העליון בציצית הוא מדאורייתא א"כ כשמוסיף הוא גרוע משעת עשייתו, ובתפילין אם עושה ד' בתים ומניח בית נוסף לא עובר עליו ואם עשה מלכתחילה ה' בתים הוא גרוע משעת עשייתו, אך יש לבאר בתפילין כדברי ר' זירא שבת חיצון שאינו רואה את האויר פסול וא"כ לא עובר מצד כל תוסף.
משנה לא ממיתים זקן ממרא בב"ד שבעירו ולא בב"ד שביבנה אלא מעלים אותו לב"ד הגדול שבירושלים ולר"ע שומרים אותו עד הרגל ההורגים אותו וברגל שכתוב וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד ור' יהודה סובר שא"כ יש עינוי דין אלא ממיתים אותו מיד וכתובים ושולחים לכל המקומות איש פלוני מתחייב מיתה בב"ד. **גמרא** שנו בברייתא שלא ממיתים זקן ממרא בב"ד שבעירו ובב"ד שביבנה אלא מעלים אותו לב"ד הגדול בירושלים ולר"ע משמרים אותו לרגל ואז ממיתים אותו שכתוב וכל ישראל ישמעו ויראו, ור' יהודה אמר לו שא"כ זה עינוי דין אלא הורגים מיד ושולחים לכל המקומות שאיש פלוני התחייב מיתה בב"ד.

שנו בברייתא ד' צריכים הכרזה: מסית, בן סורר, זקן ממרא, ועדים זוממים ובכולם כתוב וכל העם או וכל ישראל ישמעו ובעדים זוממים כתוב והנשארם כיון שלא כולם ראויים להעיד.

משנה נביא שקר והמתנבא מה שלא שמע ולא נאמר לו מיתחו בידי אדם, והכובש נבואתו והמוותר על דברי נביא ונביא שעבר על דברי עצמו מיתחו בידי שמים שכתוב אני אדרוש מעמו, המתנבא בשם ע"ז ואומר כך אמרה הע"ז אפילו אם כיוון את ההלכה לטמא את השמא ולטהר את השטור, הבא על אשת איש כיון שנכנסה לרשות הבעל לנשואין אף אם עדיין לא נבעלה הבא עליה בחנק, זוממי בת כהן ובעולה שכל המזימים מקדימים למיתה שרצו לעשות מלבד זוממי בת כהן ובעולה. **גמרא** שנו בברייתא שג' מיתתם בידי אדם וג' בידי שמים: המתנבא מה שלא שמע ולא נאמר לו, והמתנבא בשם ע"ז, מיתתם בידי אדם, והכובש נבואתו והמוותר על דברי נביא ונביא שעבר על דברי עצמו מיתתם בידי שמים, ואמר רב יהודה בשם רב שלומדים מהפסוק אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי זה המתנבא מה שלא שמע ואשר לא ציויתיו שלא נאמר לו אלא לחבירו ואשר ידבר בשם אלוהים אחרים זה המתנבא בשם ע"ז ומת הנביא ההוא וסתם מיתה שבתורה זה חנק, הכובש נבואתו והמוותר על דברי נביא לומדים מהפסוק והנביא אשר לא ישמע ויש לקרוא גם לא ישמע וגם לא ישמע כמו שקוראים שלא ישמע אל דברי וכתוב אני אדרוש מעמו בידי שמים.

המתנבא מה שלא שמע כגון מה שכתוב וישע לו צדקיה בן כנענה קרני ברזל, ויש להקשות שהוא אנוס שרוד נבות הטעתה אותו כמו שכתוב ויאמר ה' מי יפתה את אחאב ויעל ויפול ברומת גלעד ויצא הרוח ויעמד לפני ה' ויאמר אני אפתנו ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה כן וברא רב יהודה שאמר ה' צא ממחיצתי וביאר ר' יוחנן שזה היתה רוחו של נבות הזרעאלי, ויש לומר שהיה לצדקיה לדייק כדברי ר' יצחק שסגנון אחד עולה לכמה נביאים אך אין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד כגון עובדיה שאמר וזון לבך השיאך וירמיהו אמר תפלצתך השיא אותך וזון לבך, וכל נביא אחאב אמרו בלשון אחד א"כ זה לא כלום אך קשה אולי צדקיה לא ידע את הכלל של ר' יצחק, ויש לומר שיהושפט היה היה שם והוא אמר לשם שכתוב ויאמר יהושפט האין פה נביא לה' אחי וישני כאן הרבה נביאים אלא שהוא אמר שהוא מקובל מאבותיו שסגנון אחד עולה לכמה נביאים אך שני נביאים לא מתנבאים בסגנון אחד.

המתנבא מה שלא נאמר לו כגון חנניה בן עזריה שירמיהו אמר בשוק העליון כה אמר ה' הנני שוכר את קשת עולם ואמר חנניה לעצמו שזה ק"ו שאם עולם שרק באה לעזור לבלבד אמר הקב"ה שיהא שוכר את קשתם ק"ו שדיים עצמם, והוא אמר בשוק התחתון כה אמר ה' ושברתי את עול מלך בבל, ורב פפא מקשה א"כ זה דבר שלא נאמר גם לחבירו אמר אביי שכיום שניתן לדרוש ק"ו א"כ זה כמתנבא לחבירו.

המתנבא בשם ע"ז כגון נביאי הבעל, הכובש את נבואתו כגון יונה בן אמית, המוותר על דברי נביא כגון חברי מיכה **עמוד** ב שכתוב ואיש אחד מבני הנביאים אמר לו רעהו בוכר ה' הכני נא וימאן האיש להכותו וכתוב ויאמר לו יען אשר לא שמעת, ונביא שעבר על דברי עצמו כגון עדו הנביא שכתוב כי כן צוה ה' אותי שלא יאכל וכתוב ויאמר לו גם אני נביא כמורך וכתוב וישב אתו ואח"כ כתוב וילך וימצאהו אריה.

תלמיד שנה לפני רב חסדא שנביא הכובש נבואתו לוקה אמר לו רב חסדא וכי האוכל תמרים בכברה לכות מי יודע על כך להתרות בו, אמר אביי שחבריו הנביאים יודעים כמו שכתוב כי לא יעשה האלוקים דבר כי אם גילה סודו ואין לומר שהוא חזר בו כי אם כן היה מודיע לכל הנביאים, ואצל יונה שלא הפכה נינוה ולא הודיעו לו יש לומר שנאמר לו שהיא תהפך ולא ידע אם לטובה או לרעה.

המוותר על דברי נביא מנין יודע שהוא נביא שיענש על דבריו יש לומר שנתן לו אות ומה שמכיה נענש גם כשלא נתן לו אותו כי שם הוא היה מוחזק לנביא שאם לא כן איך שמע יצחק לאברהם להעקד בהר המוריה ואיך סמכו על אליהו בהר הכרמל ושחטו קדשים בחורן אלא שהם מוחזקים לנבואה.

כתוב בפסוק ויהי אחר הדברים האלה ביאר ר' יוחנן בשם ר' יוסי בן זמרא שזה אחר דברי השטן שצוה עשה משתה גדול ואמר השטן רבונו של עולם זקן זה חננתו בגיל מאה ומכל הסעודה שעשה לא היה לו תור או גזול אחד להקריב לפניך, אמר הקב"ה שהוא עשה בשביל בנו ואם הייתי אומר לו לזכות אותו היה שומע לי ולכן נאמר והאלוקים נסה את אברהם, וכתוב קח נא כדברי ר' בר אבא שאמר הקב"ה שזה לשון בקשה משל למלך שעמדו עליו משמרו הרבה וגבור אחד שלו נצח בהם וכשעמדה עליו מלחמה חזקה אמר לו המלך בבקשה עמוד לי במלחמה הזו שלא יאמרו שבמלחמות הראשונות לא היה ממש וכך אמר הקב"ה שאברהם עמד בכל הנסיגות ובקש הקב"ה שיעמוד גם בנסיגון זה שלא יאמרו הנסיגות הראשונות אין בהם ממש, אמר לו ה' את נכח אמר אברהם שני בנים לי אמר ה' את יחידך אמר אברהם שניהם יחידים לאדם, אמר ה' אשר

אהבת אמר אברהם את שניהם אני אוהב, אמר לו ה' את יצחק, וה' לא אמר לו מיד את יצחק שלא תטרף דעתו והשטן קדם לו בדרך ואמר לו הנסה דבר אליך תלאה הנה יסרת רבים וידיים רפות תחזק כושל יקימון מליך כי עתה תבא אליך ותלא אמר לו אברהם אני בתומי אלך, אמר לו השטן הלא יראתך כסלתך אמר לו אברהם זכר נא מי הוא נקי אבד וכשראה השטן שאינו שומע לו אמר לו ואלי דבר של בדיא שגם אם אומר אמת לא שומעים לו, ר' לוי מבאר שאחר הדברים הכוונה אחרי דברי ישמעאל ליצחק שהוא גדול ממנו שהוא נימול בן י"ג שנה ולא מנע אמר לו יצחק אתה מתגרה בי באבר אחד אם יאמר לי ה' זבח עצמך לפני אני זוכה ולכן נאמר והאלוקים נסה את אברהם.

שנו בברייתא שנביא שהדיח בסקילה ולר"ש בחנק מדיחי עיר הנדחת בסקילה ולר"ש בחנק, וטעמם של רבנן שלומדים הדחה הדחה ממסית ושם זה סקילה ור"ש סובר שכתוב מיתה וסתם מיתה זה חנק, וכן נחלקו במדיחי עיר הנדחת שרבנן למדו הדחה הדחה ממסית או מנביא שהדיח ור"ש למד מנביא ולא ממסית כי עדיף ללמוד מסית רבים ממסית רבים ולא ממסית יחיד אך יש לומר לצד השני ללמוד הדיוט מהדיוט ולא מנביא ור"ש סובר שנביא שמדיח אין הדיוט יותר ממנו.

דף צ רב חסדא אומר שנחלקו בנביא שבא לעקור גוף ע"ז ומבטל מקצת שהתורה אומרת מן הדרך ואפילו מקצת הדרך אך בעוקר הגוף של שאר מצוות לכו"ע פטור, ואם אמר קיום מקצת וביטול מקצת של שאר מצוות לכו"ע פטור, ומקשה רב המנוא ששנינו בפסוק **ללכת** זו מצות עשה בה זו לא תעשה ואם מדובר בע"ז מה שייך עשה ורב חסדא אומר שמדובר בעשה של ונתתם, ורב המנוא סובר שנחלקו בעוקר גוף המצוה בין בע"ז בין בשאר מצוות וכן בקיום מקצת וביטול מקצת של ע"ז, שבע"ז כתוב מן הדרך אפילו מקצת הדרך אך בשאר מצוות קיום מקצת וביטול מקצת פטור לכו"ע.

שנו בברייתא שהמתנבא לעקור דבר מהתורה חייב ולקיים מקצת ולבטל מקצת לר"ש פטור ובע"ז אפילו אומר היום עבדו לה ובטלוהו מאר חייב לכו"ע, אביי סובר כרב חסדא ומבאר את הברייתא הזו לרבנוי שאם מתנבא לעקור דבר מהתורה לכו"ע בחנק ולקיים מקצת ולבטל מקצת ר"ש פטור וכן רבנן, ובע"ז אפילו קיום מקצת וביטול מקצת חייב סקילה לרבנן ולר"ש חנק, ורבא סובר כרב המנוא ומבאר את הברייתא לשיטתו שהמתנבא לעקור דבר מהתורה בין בע"ז בין בשאר מצוות חייב סקילה לרבנן וחנק לר"ש, ולקיים מקצת ולבטל מקצת בשאר מצוות ר"ש פטור וכן רבנן ובע"ז אפילו אם אומר היום עבדו לה ומחר לא חייב סקילה לרבנן וחנק לר"ש.

ר' אבהו אומר בשם ר' יוחנן שבכל דבר אם יאמר הנביא לעבור על דברי תורה יש לשמוע לו מלבד ע"ז שגם אם יעמיד לך חמה באמצע הרקיע לא תשמע לו ור' יוסי הגלילי אומר שהתורה הגיעה לסוף דעתה של ע"ז לכן ניתנה לה ממשלה שגם אם יעמיד לך חמה באמצע רקיע אין לשמוע לו, ור"ע אומר חס ושלום שה' יעמיד חמה לעוברי רצונו אלא מדובר בנביא אמת בתחילה כגון חנניה בן עזריה ואח"כ נעשה נביא שקר.

זוממים של כת כהן נדונים כמו הבעול אמר רבא רב אקא בר רב איקא שר' יוסי למד את זה מהפסוק ועשיתם לו כאשר זמם לעשות וכל המזימים זוממיהם ובעוליהם כיצוא בהן, אך בת כהן היא בשריפה ולא בעולה ואין לדעת אם הוקשו לה או לבעולה ואמרה התורה כאשר זמם לעשות לאחיו ולא לאחותו.

פרק חלק

משנה לכל ישראל יש חלק לעוה"ב שכתוב ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשי ידי להתפאר, ולא לו אין חלק לעוה"ב: האומר שאין מקור בתורה לתחיית המתים, האומר שהתורה לא מהשמים, ואפיקורוס, ור"ע מוסיף גם את הקורא בספרים החיצונים, והלוהש על המכה ואומר כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ר' רופאך, אבא שאול מוסיף גם ההנהגה את השם באותיותיו. לג' מלכים וד' הדיוטות אין חלק לעוה"ב, ג' מלכים הם ירבעם אחאב ומנשה ולר' יהודה למנשה יש חלק לעוה"ב שכתוב ויתפלל אליו וישמע תחינתו ושיבהו ירושלים למלכותו, אמרו לו שהוא שב אך לא לחיי העוה"ב, ד' הדיוטות הם בלעם דואג אחיתופל וגיהוז. **גמרא** אמר ר' חנניה תחית המתים מהתורה לכן לא יהיה לו חלק בה כדברי ר' שמואל בר נחמני בשם ר' יוחנן שמדת הקב"ה מדה כנגד מידה שכתוב ויאמר אלישע שמעו דבר ה' כעת מחר סאה סלת בשקל וסאתים שעורים בשקל בשער שומרון וכתוב ויען השליש אשר למלך ששען על ידו את איש האלוקים ויאמר הנה ה' עושה ארובות כלהים היהיה כדבר הזה ויאמר הנך רואה בעיניך ומשמ לא תאכל **עמוד** ב וכתוב ויהי לו כן וירמסו אותו העם בשער וימות ואין לומר שזה קרה בגלל קללת אלישע כמו שאמר ר' יהודה בשם רב שקללת חכם באה אפילו על תנאי, שא"כ מדוע לא כתוב וירמסוהו וימת וכתוב אשר בשער וליינו על עסקי שער.

ר' יוחנן למד תחיית המתים בתורה מהפסוק ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן והרי הוא לא קיים ולא יכנס לא"י אלא מדובר בזמן תחית המתים שיתנו לו עצמו תרומה, אך אצל ר' ישמעאל למדו שמה שכתוב לאהרן הכוונה כמו שהוא חבר כל יתנו תרומה רק לחבר ולא לעם הארץ, ור"ש בר נחמני אמר בשם ר' יוחנן שלומדים את זה מהפסוק ויאמר לעם ליושבי ירושלים לתת מנת לכהנים למען יחזקו בתורת ה' שרק למחזיק בתורת ה' יש מנת ולמי שאינו מחזיק בתורת ה' ורב אחא בר אדא אמר בשם רב יהודה שהנתן לתרומה לעם הארץ כאילו נותנה לפני ארי שספק אם הוא דורס ואוכל או לא כך עם הארץ ספק אם אוכל את החרומה בטהרה או בטומאה, ור' יוחנן הוסיף שהוא גורם לו מיתה שכתוב ומתו בו כי לחלוה ואצל ר"א בן יעקב שנו שהוא גם משיאו עוון אשמה שכתוב והשיאו אותן עוון אשמה באכלם את קדשיהם.

ר' סימאי למד תחיית המתים מהתורה מהפסוק וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען ולא כתוב לכם א"כ הם עתידיים לחיות בעתיד.

נאמר במכת חילות סנחריב ותחת כבודו יקד ידוך כיקוד אש אמר ר' יוחנן שמתו תחת בגדיהם שר' יוחנן קרא לבגדיו מכבדי, ור"א אמר תחת כבודו ממש כמו שריפת בני אהרן שהיה שריפת נשמה והגוף קיים.

שנו בשם ר' יהושע בן קרחה שפרעה חירף בעצמו הקב"ה נפרע ממנו וסנחריב שחירף ע"י שליח **עמוד ב'** הקב"ה נפרע ממנו ע"י שליח בפרעה כתוב מי ה' אשר אשמע בקולו וכתוב וינער ה' את מצרים בתוך הים וכן כתוב דרכת בים סוסים, בסנחריב נאמר ביד מלאכך חרפת ה' הקב"ה נפרע ע"י שליח שכתוב ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה שמונים וחמשה אלף, ר' חנינא בר פפא שאל שבישעיה כתוב מרום קיצו ובמלכים כתוב מלון קיצו אלא שכתחילה אמר השלש אחרים מעון של מטה ואח"כ דירה של מעלה אמר ריב"ל מה שכתוב המבלעדי ה' עליתי על המקום הזה להשחיתו ה' אמר אלי עלה אל הארץ הזאת והשחיתה שהוא שמע שהביא אמר יען כי מאס העם הזה את מי השילוח ההולכים לאט ומשוש את רצין וכן רמליהו אמר רב יוסף שבלי התרגום של הפסוק לא היינו מבניני חלף שקץ העם הזה במלכות בית דוד שמהניגם בנחת כמי השילוח ורצו בהנהגתו של רצין וכן רמליהו.

אמר ר' יוחנן בפסוק מארת ה' בבית רשע ונוה צדיקים יברך מארת ה' בבית רשע זה ביתו של פקח שאכלו אצלו מ' אהה גוזלות בקינות סעודה ונוה צדיקים יבורך זה ביתו של פקח שאכלו ליטרא ירק בסעודה.

מה שכתוב לכן הנה ה' מעלה עליהם את מי הנהר העצומים והרבים את מלך אשור וכתוב חלף ביהודה שטף ועבר עד צואר יגיע ומה שנענש סחריב כי הנביא התנבא רק על עשרת השבטים והוא הלך על כל ירושלים ואמר הנביא כי לא מועף לאשור מוצק לה מבאר ר"א בר ברכיה שעם עיף בתורה לא נמסר ביד המציק לו ומה שכתוב כעת הראשון הקל ארצה זבולון וארצה נפתלי והאחרון הכביד דרך הים עבר הירדן גליל הגוים לא כראשונים שהקלו עליהם עול תורה והאחרונים שהכבידו עליהם עול תורה והיו ראוים לנס כעובדי הים ודורכי הירדן אם חוזר בו מוטב ואם לא אעשה לו גליל בגוים, וכתוב אחר הדברים והאמת האלה בן סנחריב מלך אשור ויבא ביהודה ויחן על הערים המצורות ויאמר לבקעם אליו וכי מביאים מתנה כזו לאדון הזה אחר הדברים מבאר רבינא אחר שקפץ הקב"ה ונשבע ואמר אם אומר לחזקיה שיבא סנחריב והוא ימסר בידו יאמר חזקיה איני רוצה אותו ואת הפחד ממנו ונשבע הקב"ה שיביא אותו כמו שכתוב שנבע ה' צבקות ויבא ר"א לא כראש דמייתי כן היה וכאשר יעצתי היא תקום לשבור אשור בארצי ועל הרי אבוסנו וסר מעליהם עולו וסבלו מעל שכמו יסור, ואמר ר' יוחנן שהקב"ה אמר שסנחריב וסייעתו ייעשו אבוס לפני חזקיה וסייעתו וכתוב והיה ביום ההוא יסור סבלו מעל שמכך ועלו מעל צואר, וחובל עול לפני שבע ה' יצחק נפחא שערולו של סנחריב חובל לפני השמן של חזקיה שדלק בבתי כנסיות וביהמ"ד ונעץ חרב על פתח ביהמ"ד ואמר שמי שאינו עוסק בתורה ידקך בחרב וכדקן מדן עד באר שבע שלא היה תינוק ותינוקת איש אושה שלא ידעו בהלכות טומאה וטהרה ועל אותו דוד נאמר והיה ביום ההוא יחיה איש בעלת בקר ושתי צאן, וכתוב כל מקום אשר יהיה שם אף גפן כאלף כסף לשמיר ושית יהיה שאף שהיה אלף גפן כאלף כסף בכל זאת זה נהפך לשמיר ושית כיון שעסקו בתורה, ונאמר אוסף שללכם אוסף החסיל אמר הנביא אחר מות אנשי סנחריב אספו שללכם אמרו לו האם לבזו או לחלק אמר להם כמו שאוסף החסיל כל אחד לעצמו כך שללכם כל אחד לעצמו אמרו לו הרי שלל עמרת השבטים שם אמר להם כמקום גבים שוקק כמו שהצבנים מעלים או הרי מטומאה לטהרה כך ממונם של ישראל שנפל בידי עכו"ם נטהר כמו שאמר רב פפא עמון ומואב טהרו בסחיון, אמר רב הונא שאותו רשע נסע באותו יום מ' מסעות שנאמר בא על עיני עבר במגרון למכמש יפקיד כליו עברו מעברה גבע מלון לנו חדרה הרמה גבעת שאול נסה, ונאמר צהלי קולך בת גלעם הקשיבה לישע עניה ענתות נדדה מדמנה יושבי הגבים העיזו, ואמנם כתוב כאן יותר מ' יאן יש לומר שצהלי קולך בת גלים זה דברי הנביא צהלי קולך בתו של אברהם יצחק ויעקב שעשו מצוות כללי הים הקשיבה לישע שלא לפחד מסנחריב אלא מבוכדנצר שנמשל כאריה כמו שכתוב עלה אריה מסובכ,

דף צה עניה ענתות הכוונה לירמיה שעתידי להתנבא משם שכתוב דברי ירמיהו בן חלקיהו מן הכהנים אשר בענתות בארץ בנימין, ואמנם שם כתוב ארי וכאן כתוב ליש וביאר ר' יוחנן שלאריה יש ו' שמות ארי כפיר לביא ליש שחל שחץ אך לפ"ז ירד ליש לבאר שעברו מעברה זה שתי מקומות.

מה שכתוב עוד היום בנוב מבאר רב הונא שעד אותו יום נשאר מעוון נוב ואמר החוזים לסנחריב היום תוכל להם ואם לא לא תוכל ודרך שצריך לעשות ב' ימים עשה ביום אחד, וכשהגיע לירושלים הניחו לו כסאות לראותה עד שראה את כולה ונראתה לא קטנה אמר האם זוהי ירושלים שעליה רגשתי את כל חיילי ובגללה כבשתי את כל המדינות הרי היא קטנה וחלשה מכל הערים שכבשתי בחזקת יד, אמר האם נעלה עליה היום בעייפותכם ומחר נבא עליה וכל אחד יביא חתיכת חומה ואז נאמר ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך מתנה אשור מאה שמונים וחמשה אלף וישכימו בבוקר והנה כולם פגרים מתים אמר רב פפא שעל זה נאמר ישן הדין בטל הדין.

רב יהודה מבאר בשם רב בפסוק וישבי בנוב אשר בילידי הרפה שאותו איש בא על עסקי נוב שאמר הקב"ה לדוד עד מתי העון של נוב שנהרגו על ידך יהיה בידך ונהרגו שאול ובנוי, רצונך יכלה זרעך או שתמסר ביד אויב אמר דוד מוטב אמסר ביד אויב ולא יכלו זרעי וכשדוד יצא לכפר שכר ביזאי נדמה לו השטן כצבי וזרק בו חץ ולא יכל לו והוא משכו עד ארץ פלשתים וכשראהו וישבי בנוב אמר זהו שהרג את גלית אחי כפתו והכניעו תחת בד הזיתים ונעשה לו נס והקרקע התרככה מתחתיו ועל זה נאמר תרחיב צעדי תחתיו ולא מערד קסוליו ואותו יום היה ערב שבת ואבישי בן צרויה חפף ראשו בד' גרבי מים וראה טיפות דם ויש אומרים שבאה יונה וטרפה לפניו אמר אבישי כנסת ישראל שולה ליונה כמו שכתוב כנפי יונה נחפה בכסף א"כ דוד המלך בצער ובא לביתו ולא מצאו אמר לעצמו אף שנאמר שאסור להשתמש בכוס המלך או בכסאו או בשרביטו אך כאן שעת סכנה ושאל בביהמ"ד והתירו לו, ורכב בפרדתו וקפצה לו הארץ וכשהלך ראה את עפלה אם גלית שטווה וכשראתה אותו זרק עליה את פלטה ורצתה להרגו אמרה לו עלם הבא לי את הפלך וזרק אותה עליה והרגה וכשראהו ישיבי אמר עכשיו יש לי שנים והוא זרק את דוד למעלה ושלף את רומחו שיפול עליו ואבישי אמר שם והעמיד את דוד ודוד עצמו לא אמר שחבשו לא מוציא עצמו מבית האסורים אמר לו אבישי איך באת הנה אמר לו דוד מה שאמר לו הקב"ה אמר לו הפורץ תפלתך שכן בנך ימכור שעוה ואתה לא תצטער אמר לו דוד א"כ עזור לי ולכן כתוב ויעזור לו אבישי בן צרויה וביאר רב יהודה בשם רב שעזר לו בתפילה, ואבישי אמר שם והוריד את דוד וישבי רדף אחריהם

וכשהגיעו למקום ששמו קובי אמרו נעמוד כאן וכשהגיעו למקום בי תרי אמרו שני גורים יהרגו אריה ואמרו לו לך מצא את אמך בקברה וכשהזכירו לו את שם אמו כחש כוחו והרגוהו ולכן כתוב אז נשבעו אנשי דוד לו לאמר לא תצא אתנו עוד למלחמה ולא תכבה את נר ישראל.

לשלושה קפצה הארץ לאבישי כנ"ל ולאליעזר עבד אברהם שכתוב ואבא היום אל העין שיצא באותו יום ליעקב אבינו **עמוד ב'** שכתוב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חזנה וכתוב יגעו במקום וילך שם כי בא השמש וכשהגיע חרן אמר איך עברתי על מקום שהתפללו בו אבותי ורצה לחזר וכשרצה מיד קפצה לו הארץ ולכן נאמר ויפגע במקום, ועוד יש לפרש שפגיעה זה מלשון תפילה כמו שכתוב ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפילה ואל תפגע בי ומה שכתוב וילך שם כי בא השמש שאחר תפלתו רצה לחזור אמר הקב"ה צדיק זה בא למלוגי ויפטר בלי לינה מיד בא השמש ואח"כ כתוב ויזרה לו השמש וכי רק לו זרחה אלא שמש ששקעה בשבילו וזחה בשבילו.

זרעו של דוד כלה כמו שכתוב ועתליה אם אחזיהו ראתה כי מת בנה ותקם ותאבד את כל זרע הממלכה ואף שנשאר יואש גם בנוב נשאר אביתר כמו שכתוב וימלט בן אחד לאחימלך בן אחיטוב ולכן אמר רב יהודה בשם רב שלולא נשאר אביתר לא היה נשאר מזרע דוד שריד ופליט.

רב יהודה אומר בשם רב שסנחריב בא עליהם במ"ה אלף בני מלכים יושבים בקרונות של זהב ועממהם שגלונות וזונות ובפ' אלף גיבורים לבושי שריון קליפה ובס' אלף אחווי חרב רצים לפניו והשאר פרשים וכך באו על אברהם וכך עתידיים לבא עם גוג ומגוג ושינוי בברייתא שאורך מחנהו היה ד' מאות פרסה ורוחב צואר סוסיו מ' פרסה וסך מחנהו מאתיים ושישים ריבוא אלפים פחות אחד, ואביי מסתפק אם חסר רבוא אחד או אלף אחד או מאה או אחד ונשאר בתיקו, ושינוי שהראשונים עברו בשחיה שכתוב וחלף ביהודה שטף ועבר האמצעיים עברו בקומה שכתוב עד צואר יגיעו האחרונים העלו עפר ברגליהם ולא מצאו מים בנהר לשותות עד שהביאו מים ממקום אחר לשותות שכתוב אני קריתי ושתיתי מים, ומה שכתוב לעיל שהיו קפ"ה אלף אמר ר' אבהו שזה רק ראשי גייסות, ורב אשי מדייק ממה שכתוב במשמנוי רזון היינו בשמנים שבהם, ורבינא דייק ממה שכתוב וישלח ה' מלאך ויחד כל גבור חיל ונגיד ישר במתנה.

מה שכתוב ויבא בית אלוהיו ומיציאי מעיו שם הפילוהו בחרב, ר"א אומר שהמלאך הכהם ליד שכתוב וירא ישראל את היד הגדולה היד שעתידה להפרע אמר לפניו שהיא נטושה מששת ימי בראשית שכתוב מפני חרבות נדרו, ורשב"י אומר שזה היה זמן בישול פירות ואמר ה' לגבריאל שבשעה שאתה יוצא לבשל את הפירות תזקק להם שכתוב מידי עברו יקח אתכם כי בבוקר בבוקר יראשי ביום ובלילה והיה רק זועה הבין שמועה, אמר רב פפא שעל זה אומרים אגב דרכך תתראה לשונאך להפחידו, יש אומרים שנשף בהם בחוטמם שכתוב וגם נשף בהם ויבשו, ור' ירמיה בר אבא אומר שספק להם כפיו ומתו שכתוב וגם אני אכה כפי אל כפי והניחותי חמתי, ור' יצחק שגילה אזנם ושמעו שירה מפי חיות ומתו שכתוב מרומתך נפצו גוים, ורב אמר שנשארו מהם עשרה שכתוב ושאר עץ יערו מספר יהיו ונער יכתבם ונער יכול לכתוב עשרה, ושמואל אומר תשעה שכתוב ונשאר בו עוללות כנוקף זית שני ושלושה גרגרים בראש אמיר ארבעה חמשה בסעיפיה, וריב"ל אומר שנשארו י"ד שכתוב שנים שלושה ארבעה חמשה, ור' יוחנן אומר שנשארו חמשה: סנחריב וישני בניו ונבוכדנצר ונבזוראדן, נבזוראדן מקבלה ונבוכדנצר שהוא אמר על האדם הרביעי ככבשן שהוא דומה לבן אלוקים ואם לא ראה מהיכן הכירו, על סנחריב נאמר ויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלוהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכוהו בחרב, אמר ר' אבהו שלולא כתוב פסוק מפורש אי אפשר לאמרו שכתוב ביום ההוא יגלה ה' בתער השכירה בעברי נהר מלך אשור את הראש ואת שער הרגלים וגם את הזקן תספה, והקב"ה בכיכול התגלה אליו כאדם זקן ואמר לו כשתלך למלכי מזרח ומערב שהרגת בניהם מה תאמר להם אמר לו אכן אני מפחד מכך אמר לו לך שנה עצמך,